

MONETAR SIYOSAT HAQIDA TUSHUNCHA

Salimova Rushana Ravshan qizi SamISI talabasi

Ilmiy rahbar: Xodjimamedov A. A

Annotatsiya:

Mazkur ilmiy ishda monetar siyosatning mohiyati, maqsad va vazifalari yoritib beriladi. Monetar siyosat davlatning markaziy banki tomonidan amalga oshiriladigan pul-kredit siyosati bo'lib, u asosan iqtisodiyotda pul massasi va kredit hajmini tartibga solishga qaratilgan. Tadqiqotda monetar siyosatning asosiy vositalari - qayta moliyalash stavkasi, majburiy zaxira me'yorlari hamda ochiq bozor operatsiyalarining iqtisodiy o'sish, inflyatsiya darajasi va bandlikka ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, monetar siyosatning rag'batlantiruvchi va cheklovchi turlari hamda ularning makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni ko'rib chiqiladi. Ushbu ish iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishda monetar siyosatning ahamiyatini anglashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar:

Monetar siyosat, pul-kredit siyosati, Markaziy bank, pul massasi, inflyatsiya, foiz stavkasi, qayta moliyalash stavkasi, majburiy zaxiralar, ochiq bozor operatsiyalari, makroiqtisodiy barqarorlik.

Kirish

Monetar siyosat mamlakat makroiqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, inflyatsiya darajasini nazorat qilish, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish hamda bandlikni qo'llab-quvvatlashda markaziy banklar tomonidan olib boriladigan monetar siyosat asosiy vosita hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda pul-kredit siyosatining samaradorligi nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlarga,

balki moliyaviy institutlar barqarorligiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi¹. Ushbu maqolaning maqsadi monetar siyosat tushunchasi, uning asosiy instrumentlari va iqtisodiyotga ta'sir mexanizmlarini ilmiy asosda yoritishdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi:

Mazkur maqolada ilmiy tahlil, taqqoslash va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Monetar siyosatga oid nazariy qarashlar iqtisodiy adabiyotlar, darsliklar va xalqaro moliya institutlari materiallari asosida o'rganildi². Shuningdek, markaziy banklar tomonidan qo'llaniladigan asosiy pul-kredit instrumentlari (foiz stavkasi, ochiq bozor operatsiyalari va majburiy zaxiralar) tizimli yondashuv asosida tahlil qilindi.

Natijalar:

Tadqiqot natijalariga ko'ra, monetar siyosat asosan ikki turga bo'linadi: kengaytiruvchi va qisqartiruvchi monetar siyosat.

- Kengaytiruvchi siyosat iqtisodiy faollik pasaygan davrda pul massasini oshirish orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishga qaratilgan.

- Qisqartiruvchi monetar siyosat esa inflyatsiya darajasi yuqori bo'lgan sharoitda pul taklifini kamaytirish orqali narxlar barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi³.

Shuningdek, markaziy bankning asosiy foiz stavkasi iqtisodiyotdagi kreditlash hajmi va investitsion faollikka sezilarli ta'sir ko'rsatishi aniqlandi.

Muhokama:

Monetar siyosatning samaradorligi ko'p jihatdan markaziy bank mustaqilligi, moliya bozorlarining rivojlanganlik darajasi hamda iqtisodiy subyektlarning kutishlariga bog'liq. Rivojlanayotgan mamlakatlarda monetar siyosat ko'pincha fiskal siyosat bilan uyg'unlikda olib borilishi muhim hisoblanadi.

Shu bilan birga, inflyatsion targetlash rejimi monetar siyosatning shaffofligini oshirib, iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga yordam beradi. Natijada, monetar siyosat nafaqat qisqa muddatli barqarorlik, balki uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanish uchun ham muhim omil hisoblanadi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, monetar siyosat mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim makroiqtisodiy instrumentlardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, markaziy bank tomonidan olib boriladigan pul-kredit siyosati orqali inflyatsiya darajasini nazorat qilish, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish hamda bandlikni qo'llab-quvvatlash imkoniyati mavjud. Monetar siyosatning asosiy vositalari - qayta moliyalash stavkasi, majburiy zaxira me'yorlari va ochiq bozor operatsiyalari iqtisodiyotdagi pul massasi va kredit hajmini samarali tartibga solishga xizmat qiladi.

Shuningdek, kengaytiruvchi va qisqartiruvchi monetar siyosat turlarining qo'llanilishi iqtisodiy vaziyatdan kelib chiqib tanlanishi zarurligi aniqlandi. Inflyatsiya yuqori bo'lgan sharoitda cheklovchi siyosat narxlar barqarorligini ta'minlashga xizmat qilsa, iqtisodiy faollik pasaygan davrlarda rag'batlantiruvchi monetar siyosat iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlaydi.

Umuman olganda, monetar siyosatning samaradorligi markaziy bank mustaqilligi, moliya bozorlarining rivojlanganligi va iqtisodiy subyektlarning ishonchi bilan chambarchas bog'liq. Shu bois, monetar siyosatni ilmiy asoslangan holda olib borish va uni fiskal siyosat bilan uyg'unlashtirish mamlakat iqtisodiyotining barqaror va uzluksiz rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Snoskalar:

¹ Mishkin, F. S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. Pearson Education, 2019.

² G‘ozibekov, D. Pul-kredit siyosati va bank ishi. Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020.

³ Central Bank of Uzbekistan. Monetary Policy Framework. Tashkent, 2022.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mishkin, F. S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. Pearson Education, 2019.
2. G‘ozibekov, D. Pul-kredit siyosati va bank ishi. Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020.
3. Central Bank of Uzbekistan. Monetary Policy Framework. Tashkent, 2022.